

Den kyrkliga aktivismen

Inför ett nytt år formuleras en ny verksamhetsplan knuten till den budget som antas. I sina bästa stunder kan det kännas inspirerande och meningsfullt att planera det kommande året, men när allt ska koncentreras i ett dokument och omvandlas till mätbara mål förlorar det något av sin lyster. Vid verksamhetsårets slut är det så dags att summera och utvärdera. Bokslut ska färdigställas, räkenskaper granskas och det gångna året sammanfattas i statistik som jämförs med tidigare års. Till sist föreligger revisionsberättelsen, ansvarsfrihet beviljas och allt har förhoppningsvis skett enligt bokföringslagens bestämmelser.

Inte sällan är processen tröttande. Församlingsinstruktionen finns där som ett måldokument, ofta välformulerad och med goda ambitioner men i praktiken smått marginaliserad. Mycket har gjorts, annat har blivit försummat. Den bibliska lättsinneten – »vi har bara gjort det vi är skyldiga att göra» – ersätts av kraven på att bevisa sin och församlingens berättigande. Vad vi ser är, som filosofen Jonna Bornemark skriver i *Det omätbaras renässans* (2018), »en ökande tilltro, för att inte säga övertro, till kalkylerande metoder och rationaliteter som sträcks ut till livets alla områden. Tilltron sätts till yttre parametrar som vi tänker oss objektivt pekar ut den rätta vägen framåt. Vi flyr undan det subjektiva, det känslomässiga, det tillfälliga och den blotta tron och räknar istället: siffror, diagram och staplar verkar så mycket pålitligare.»

Kyrkans dilemma är, att samtidigt som hon ska följa alla lagar och målformuleringar vara aktiv och synlig i samhällsfrågor, så är hennes djupaste kallelse en annan: Gå ut och gör alla folk till lärjungar, döp och lär! Att vara en rastplats för förlorade söner och döttrar som vänder hem, att be och lovsjunga inför världens mörker, att lyfta oblaten och kalken i söndringens tid.

Det är denna balans mellan uppfyllandet av regelsystem och kyrkans egentliga ärende som riskerar att försvinna i all den aktivism som möter oss med ideliga krav på handling. För fred och rättvisa, för hållbar utveckling, för klimat och smältande glaciärer, mot kärnvapen, mot rasism, mot sexuellt våld, mot förtryck av olika minoriteter,

Ett exempel: i november 2018 i anslutning till den ekumeniska veckan var Svenska kyrkan värd för två stora ekumeniska konferenser, dels den kyrkliga biståndsorganisationen ACT:s generalförsamling, dels Kyrkornas världsråds exekutivkommitté. Det var stora samlingar med både interna överläggningar och offentliga manifestationer. I ACT:s slutrapport sågs det:

»Generalförsamlingen gjorde ett övergripande uttalande (message) och ett antal regionala och tematiska uttalanden (statements). Det övergripande uttalandet innehåller dels alliansens egna åtaganden och dels uppmaningar till beslutsfattare inom ACT:s strategiska områden som ACT valt att verka för: klimaträttvisa, genusrättvisa, hållbar utveckling, humanitära frågor, fred och försoning (inklusive mänskliga rättigheter och demokrati) och migration. Uttalandena kommer att utgöra en bas för ACT- alliansens globala, regionala och nationella påverkansstrategi.»

Kyrkornas världsråds exekutivkommitté gjorde även den ett antal uttalanden, snarlika ACT:s. I Svenska Missionsrådets strategiska verksamhetsinriktning 2017 till 2021 är en likartad aktivism synlig: »SMR:s vision är att Guds rike gestaltas i världen. Detta innebär en värld befriad från fattigdom och förtryckande strukturer, där människor kan påverka sin egen situation och där Guds skapelse förvaltas med ansvar inför kommande generationer.»

Vad som skrivs i de olika dokumenten är nog gott och väl. Ändå saknas något, som kanske kan uttryckas med ett gammalt ord – det är andefattigt. För måste inte en missionsvision, som SMR formulerar den, vara någonting annat än att »Guds rike gestaltas i världen»?

Huvudordet i citatet från ACT:s rapport är det sista: *påverkansstrategi*. ACT-alliansen, liksom Kyrkornas världsråd och SMR, ser som sin huvuduppgift att påverka inom områden som klimat, rättvisa, rättigheter, fred. Ingen kan vara däremot. Allt är rätt och riktigt. Men än en gång, som så ofta: Problemet är mindre vad som skrivs och mer vad som inte skrivs. Vad som faktiskt saknas. För dagsaktuell teologi är inte bara vad som sägs utan också vad som undviks att sägas.

Om frågan ställs var Jesus finns i all denna aktivism blir svaret vanligen en hänvisning till skapelsen, vårt ansvar att vårda, att varje människa är skapad till Guds avbild. Och visst är det så. Men lika sant är att kyrkan ska leva i men inte av världen, liksom att Gud blev människa i Jesus Kristus och att korset och uppståndelsen för alltid förändrat de villkor under vilka vi lever. Synden och ondskan har inte längre sista ordet. Eftersom Jesus uppstått från de döda är förändring möjlig, i enskilda människors liv, i familjers liv, i olika gemenskapers liv.

Om den nämnda rapporten även har ambitionen att stärka arbetsglädjen och frimodigheten bland kyrkligt aktiva, så blir effekten snarare den motsatta. De kyrkliga rapporterna och dokumenten liknar intill förväxling dem från andra biståndsorgan. Alla vill de visa på de egna framgångarna vilket blir närmast tyngande. Någon större inspiration är svår att finna i den sjudidiga rapporten.

Vad är det som gör att Kyrkornas världsråd i så hög utsträckning framstår som aktivistiskt tröttande medan ett delvis likartat socialt engagemang från Rom har en annan spänst och ett annat djup? Även om sammanhang och syfte är ett annat i det nämnda dokumentet jämfört med påvens encyklika om miljön, framträder slående skillnader. Det katolska dokumentet förmår i långt högre grad hålla samman relationen till Gud med den till oss själva, varandra och den skapade världen. Utgångspunkten är inte krav utan glädje.

Den helige Franciskus förundran över skapelsens skönhet ledde honom till ett ansvarstagande som få av oss är beredda att gå in i, ett ansvar som långt ifrån är lekfullt och enkelt. Men det är genom att måla med en pensel doppad i Bibelns och traditionens färger som lusten tänds hos betraktaren. Genom den tydliga kopplingen till Gud, den Treenige, behålls riktningen. Genom att ha blicken vänd mot Fadern anar vi skapelsens storhet som en gåva att bruka och glädja sig åt men vågar också se vår otillräcklighet. Genom Jesus har återställelsen av det skadade påbörjats och ska en dag fullkomnas. Genom den Helige Ande får vi inspiration att vara Guds vänner och medarbetare.

För såväl vårt samhällsengagemang som för våra insatser i kyrkan gäller insikten att allt ansvar lagts på människan och att allt liv och all växt kommer från Gud. Av detta märks alltför lite i dokumenten från ACT, Kyrkornas Världsråd eller Svenska Missionsrådet. Där har Guds eget verk hamnat i marginalen.